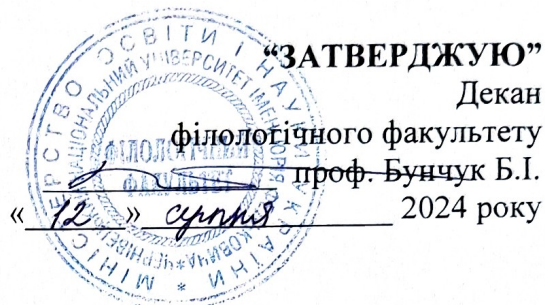

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ВИБІРКОВА

Основи наукових досліджень

(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (українська мова та література)»
Спеціальність	014 Середня освіта
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, що затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від 29 червня 2023 р.).

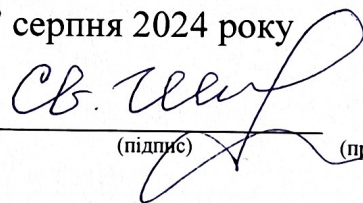
Розробники: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна** – доктор філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Викладачі: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна** – доктор філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови

Протокол № 1 від “9” серпня 2024 року

Завідувач кафедри

(підпис)

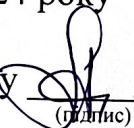
Шабат-Савка С. Т.

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою факультету

Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету

(підпис)

Антофійчук А. М.

(прізвище та ініціали)

Гуцуляк Т. Є., 2024
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024

1. Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про принципи та методику проведення наукових мовознавчих досліджень. Сприяти підготовці студентів третього курсу до науково-дослідної роботи (написання курсових і дипломних проєктів, тез наукових доповідей для участі в конференціях) та формувати цілісне розуміння важливості лінгвістичних досліджень для розвитку українського мовознавства; виробляти вміння дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики в навчальній та науково-дослідній діяльності.

2. Результати навчання.

Під час вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути:

Загальних компетентностей:

- ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.
- ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.
- ЗК 11. Уміння вести фахову дискусію, здійснювати і презентувати власне дослідження на належному рівні.
- ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахових компетентностей:

ФК 6. Володіння теоретичними основами аналізу художнього тексту; знання принципів, методів, способів і прийомів аналізу художніх текстів різних родів і жанрів; вміння здійснювати цілісний, композиційний, проблемно-тематичний та структурно-стильовий аналіз художніх текстів.

ФК 7. Вміння порівнювати різні явища літературного процесу, літературні стилі; застосовувати різні методи літературознавчого аналізу в науковому дослідженні, володіти сучасними літературознавчими термінами та поняттями.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 20. Дотримання норм професійної етики та принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання

ПРН 6. Ефективно знаходити необхідну інформацію, послуговою-чись різними джерелами, критично оцінювати та інтерпретувати її.

ПРН 8. Систематично підвищувати рівень своєї професійної діяльності, продуктивно організовувати процес самонавчання та самовдосконалення.

ПРН 9. Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 14. Аналізувати мовні та літературні явища у взаємозв'язку і взаємозалежності.

ПРН 16. Використовувати прийоми літературно-критичного аналізу.

ПРН 17. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 18. Аналізувати й інтерпретувати художні твори української та зарубіжної літератури й усної народної творчості.

ПРН 19. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

ПРН 20. Здійснювати літературознавчий аналіз текстів різно-манітних жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного літературознавства, вільно оперувати літературознавчим матеріалом та термінологією.

ПРН 21. Планувати та здійснювати на належному рівні дослідження в галузі філології та методики викладання української мови та літератури, уміти презентувати результати свого дослідження в наукових публікаціях та виступах на конференціях, семінарах, круглих столах.

Очікувані результати навчання (загальні)

Унаслідок оволодіння курсом „Основи наукових досліджень”, студент повинен знати:

1. Принципи організації й розвитку української мовознавчої науки на різних історичних етапах.
2. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України.
3. Визначення базових термінологічних понять „об'єкт наукового дослідження”, „предмет наукового дослідження”, „методи дослідження”, „наукова ідея, гіпотеза”, „бібліографія” та ін.

4. Методологію та методику проведення наукового дослідження (зокрема щодо підготовки курсової роботи, тез доповіді для участі в конференції).
5. Принципи написання та оформлення наукових досліджень, передбачених для студентів (курсівих робіт, дипломних робіт, тез, анотацій, наукових статей).
6. Специфіку побудови наукового тексту на всіх його мовних рівнях.

Студент повинен розуміти:

1. Основні завдання навчальної дисципліни та її важливість для здобуття фаху.
2. Сучасні принципи та методологію наукових досліджень.
3. Важливість навчальної діяльності для майбутньої професії.

Студент повинен вміти:

1. Обґрунтовано пояснювати основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферою наукових досліджень сучасної української мови.
2. Володіти сукупністю знань про структуру мовної системи, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису.
3. Організовувати та структурувати етапи самостійних наукових досліджень (робота з науковою літературою, з фактичним матеріалом; підготовка тексту роботи).
4. Добирати наукову літературу, аналізувати та опрацьовувати її з метою використання для підготовки наукових проєктів; шукати, обирати й оцінювати якість джерел.
5. Виокремлювати в наукових текстах основні проблеми, узагальнювати та оцінювати їх актуальність та важливість для наукової роботи.
6. Здійснювати цитування наукових джерел та використовувати апарат зносок.
7. Орієнтуватися в різних стандартах оформлення дібраної наукової літератури та спиратися на чинний для певного часу зразок.
8. Правильно описувати посилання на джерело; правильно цитувати; знати про форми академічного плагіату і про шляхи запобігання йому.

3. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5-6	4,5	135	26	11	–	–	98	–	залік
Заочна	3	5-6	4,5	135	6	2	–	–	127	–	залік

3. 2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Види і форми науково-дослідної роботи. Структура наукових робіт та методологія їх виконання											
Тема 1. Види і форми науково-дослідної роботи. Типологія наукових робіт	19	2	1			16	17	1				16
Тема 2. Бібліографічні покажчики – важливе джерело для підготовки наукових досліджень	11	2	1			8	4	–	–			4
Тема 3. Структура та методика виконання курсової роботи як	16	2	2			12	12					12

одного з основних видів студентських наукових робіт. Принципи дотримання академічної доброчесності												
Тема 4. Структура вступної частини курсової роботи. Визначення актуальності наукового дослідження, його об'єкта та предмета. Специфіка джерельної бази наукових досліджень	15	2	1			12	15	–	–			15
Тема 5. Особливості роботи з науковими джерелами. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних установ	15	4	1			10	24	2	2			20
Тема 6. Методи лінгвістичних досліджень. Корпусо-базований підхід до вивчення мовних явищ	8	2	1			5	10	–	–			10
Разом за ЗМ 1	84	14	7			63	82	3	2			77

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Історія та сучасний стан розвитку української мовознавчої науки											
Тема 7. Розвиток українського мовознавства в кінці ХІХ – першій половині ХХ ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті	11	2	1			8	11	1	–			10
Тема 8. Історія нормування української літературної мови: від часу „харківського правопису” до сьогодні. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови	11	1	2			8	10	–	–			10
Тема 9. Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Української Академії наук (1918 р) (Національної академії наук України від 1994 р.). Мовознавчий напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ)	11	4	1			6	10	–	–			10
Тема 10.	12	4	–			8	11	1	–			10

Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України.												
Основні проблеми лінгводидактичних досліджень: їх систематизування та аналіз												
Тема 11. Розвиток мовознавчих студій в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича: історія та сучасність	6	1	–			5	11	1	–			10
Разом за ЗМ 2	51	12	4			35	53	3	–			50
Усього годин	135	26	11			98	135	6	2			127

3. 3. Теми семінарських занять (не передбачено)

3. 4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Типологія наукових робіт. Аналіз структурних та змістових особливостей монографій, авторефератів, дисертацій та наукових статей	1
2.	Бібліографічні покажчики, їх типи і структура. Специфіка роботи з бібліографічними покажчиками	1
3.	Структура вступної частини курсової роботи. Встановлення актуальності наукового дослідження, його об'єкта та предмета. Опис джерельної бази наукових досліджень	2
4.	Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах	1

	українських академічних установ	
5.	Методи лінгвістичних досліджень. Корпусо-базований підхід до вивчення мовних явищ	1
6.	Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті	1
7.	Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови	1
8.	Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української Академії наук	1
9.	Роль Наукового товариства імені Т. Шевченка в розвитку українського мовознавства	1
10.	Матеріали журналів „Мовознавство”, „Українська мова”, „Культура слова”, „Лексикографічний бюлетень” – як важливі науково-теоретичні джерела у здійсненні мовознавчих досліджень.	1
Усього		11

3. 7. Самостійна робота студента (ІНДЗ)

№ з/п	Назва теми	Кількість балів (40 балів)
1.	<p>1. Опрацювати із запропонованого списку літератури різні типи наукових праць (монографію, автореферат, статтю, тези). Підготувати за їх змістом короткі реферативні повідомлення.</p> <p>Список праць. 1. 1. Монографії</p> <p>1. Клименко Н. Ф. Як народжується слово. 2-ге вид., доповн., переробл. Київ: Академперіодика, 2017. 252 с. (Науково-популярне видання).</p> <p>2. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ: Видавничий дім „Киево-Могилянська академія”, 2011. 135 с.; 2-ге видання, 2019. 232 с.</p> <p>3. Підкуймуха Л. Мова Львова. або коли й батяри говорили. Київ: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2020. 320 с.</p> <p>4. Тараненко О. О. Андроцентризм у системі мовних координат і сучасний гендерний рух: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 112 с.</p> <p>5. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець XX–XXI ст.): Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.</p> <p>6. Трач Н. «„Разом – сила!»: Риторика українського спротиву». Київ: ТОВ „Видавництво «КЛІО»”, 2015. 144 с. (Науково-популярне</p>	4

	<p>видання).</p> <p>1. 2. Статті в наукових збірниках</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архангельська А М. Неофемінативи як «гра за правилами порушення відомих правил» і проблеми перекладу. <i>Наукові записки Нац. ун-ту «Острозька академія»: Сер. «Філологічна»</i>. Острог, 2013. Вип. 36. С. 293–297. 2. Колоїз Ж. В. Українська неологія: здобутки і перспективи. <i>Наукові праці: Науково-методичний журнал</i>. Т. 105. Вип. 92: Філологія. Мовознавство: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. С. 56–61. URL: http://www.chdu.edu.ua/um/praci/92%28105%29/92-11.pdf. 3. Колоїз Ж. В. Оказіональність / узуальність як концептуальна лінгвістична категорія. <i>Українська мова</i>. 2006. № 1. С. 71–81. 4. Мартос С. Структура молодіжного сленгу під кутом зору мови міста. URL: http://linguistics.kspu.edu/webfm_send/992. 5. Монахова Т. В. Азірівка як соціолінгві стични й феномен. <i>Наукові записки. Філологічні науки</i>. 2014. Том 164. С. 11–15. 6. Нелюба А. Балотеса, дойчєня, Guten-Morgen-івець: чи порушують вони словотвірний спокій. <i>Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія</i>. 2009. Т. 13. С. 159–172. 7. Таран О. Функції сленгізмів у сучасному українському неймінг-просторі. <i>Українська мова</i>. 2013. № 3. С. 74–84. 8. Тараненко Л. І., Лазарева М. О. Феномен пандемічної лексики: особливості творення короналогізмів та їх перекладу на українську мову. <i>Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»</i>. Острог: Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 12 (80). С. 63–66. <p>2. Переглянути лекції відомих українських мовознавців. Підготувати тези за змістом їхніх повідомлень.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лекція доктора філологічних наук Інституту української мови НАН України Євгенія Анатолівни Карпіловської «Українська мова у вирі суспільних подій кінця ХХ – початку ХХІ століття: нові ресурси мовомислення». URL: https://www.youtube.com/watch?v=686bziSGHmc&t=13s • Лекція професора Лідії Павлівни Гнатюк «Історична пам'ять українців: лінгвістичний аспект» https://www.youtube.com/watch?v=_-7OgUNIALU • Лекція професора Ірини Дмитрівни Фаріон «Соціолінгвальний контекст історії української мови: свідомість і чин» URL: https://www.youtube.com/watch?v=i4IFGISHBv4 <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь, участь у дискусії, презентація</p>	
2.	Ознайомитися з бібліографічними покажчиками, що їх було присвячено творчій спадщині Григорія Сковороди та її	2

	<p>наукового та публіцистичного осмислення.</p> <p>Опрацювати розділи, пов'язані з мовознавчими та лінгводидактичними напрямками вивчення творів письменника.</p> <p>Підготувати аналіз кількох праць за такими бібліографічними показниками:</p> <p>1. Український Сократ – мандрівник за знаннями – Григорій Сковорода: наук.-допом. бібліогр. показник (з фондів бібліотеки Криворізького державного педагогічного університету) / упоряд. і бібліогр. ред. О. А. Дікунова; за заг. ред. О. М. Кравченко. Кривий Ріг, 2017. 95 с. URL: http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/1468/4</p> <p>2. Григорій Сковорода (1722–1794): наук.-допом. біобібліогр. покажч. / [уклад.: О. І. Шкира, А. М. Яковенко та ін.; за ред. В. П. Коцура]. Вид. звед. та допов. ПереяславХмельницький (Київ. обл.), 2017. Вип. 4. 1078 с. URL: http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2336/%D</p> <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь</p>	
3.	<p>Спланувати та описати структуру всіх складових частин курсової роботи, над темою якої працює студент (підготувати перспективний план).</p> <p>Форма контролю: конспект, усна / письмова відповідь</p>	2
4.	<p>Підготувати, оформлений за <i>Стандартом 2015</i> список авторефератів, монографій та статей, виконаних у тому напрямі дослідження, що й тема студентської наукової роботи (2–4 автореферати; 2–4 монографії; до 10 статей). Зробити письмові короткі узагальнення, які можна буде використати як елемент курсової роботи в огляді наукової літератури.</p> <p>Оформити різними способами до 10 найважливіших на думку студента цитат. У записуванні цитат використати запропонований теоретичний матеріал і зразки.</p> <p>Форма контролю: письмова робота, презентація</p>	2
5.	<p>Підготувати опис методів, якими студент зможе послуговуватися під час виконання наукової роботи за обраною темою.</p> <p>Форма контролю: письмова робота, презентація</p>	2
6.	<p>Підготувати аналіз 2–4 слів (на вибір студента) за матеріалами Генерального регіонально анотованого корпусу української мови / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, М. Возняк, М. Крук та ін. Київ, Львів, 2017–2020. URL: uacorpus.org.</p>	2

	<p>(ГРАК</p> <p>Опрацювати статті про корпуси української мови:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жуковська В. В. Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_1/22.pdf 2. Шведова М. О. Мова прози Миколи Зерова на тлі корпусу текстів 1910-1935 років. <i>Мовна особистість: лінгвістика і лінгводидактика</i>. Київ–Черкаси: вид-во ФОП Гордієнко Є. І., 2020. С. 240–244. <p>Форма контролю: письмова робота, презентація, участь в обговоренні</p>	
7.	<p>Наукові постаті кінця XIX – початку XX ст.</p> <p>Підготувати інформацію про відомих українських мовознавців Олену Курило, Всеволода Ганцова, Костя Михальчука. Використати праці зі списку літератури та самостійно дібрані.</p> <p>Переглянути телепередачу про постать Олени Курило: https://zik.ua/news/2019/06/03/nayvazhlyvisha_knyzhka_unr_olena_kurylo__natsionalistkaievreyka_yaka_1585583</p> <p>Ознайомитися з найважливішими працями дослідниці:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уваги до сучасної української літературної мови (1920; 6-те вид. 2004). URL: http://inmo.org.ua/history/famous-workers/olena-borisivna-kurilo.html 2. Початкова граматики української мови (Ч. 1; 1918, 11-те вид. 1926). Початкова граматики української мови (Ч. 2; 1918, 7-ме вид. 1924). 3. Курс українського правопису. Підручник для шкіл і самонавчання (1919). <p>Форма контролю: письмова робота, презентація, участь в обговоренні.</p>	2
8.	<p>Підготувати реферативні повідомлення про нормалізацію літературної мови, історію нормування українського правопису. Використати праці:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Німчук В. В. Проблеми українського правопису XX – початку XXI ст. Кам'янець-Подільський, 2002. 116 с. (опрацювати С. 3–30). http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR= 2. Будзяк Анна. Правописні ідеї С.Смаль-Стоцького. URL: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/16163/budziak_pravopisni_idei_2012.PDF 3. Масенко Л. Мовна політика в УССР: історія лінгвоциту. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциту: док. і матеріали. / Упоряд. Л. Масенко та ін. Київ, 2005. С. 6–38. URL: http://resource.history.org.ua/item/0007914. <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь з презентацією результатів</p>	2
9.	<p>Підготувати повідомлення про становлення Національної</p>	4

	<p>академії наук України та про роль А. Кримського та С. Єфремова в розвитку українського мовознавства. Опрацювати праці <i>Ю. Кочубея</i>, <i>Ю. Поздрань</i> та ін. зі списку літератури.</p> <p>Проаналізувати роль „<i>Російсько-українського словника</i>” за редакцією А. Кримського та С. Єфремова в нормуванні української мови та збереженні її питомих рис (за матеріалами наукових праць у списку літератури та самостійно дібраних).</p> <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь з презентацією результатів</p>	
10.	<p>Діяльність Наукового товариства ім. Шевченка. Ознайомитися з науковим виданням „<i>Записки Наукового товариства імені Шевченка</i>” („Записки НТШ”) (Філологічна секція). Укласти список наукових праць за цим виданням. Підготувати аналіз 4–5 статей на вибір студента. Використайте матеріали інформаційного ресурсу; https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/</p> <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь з презентацією результатів</p>	4
11.	<p>Підготувати список наукових праць українських мовознавців, що працюють у тій галузі лінгвістики, що пов’язана з темою курсової роботи студента. Для цього обов’язково використати академічні наукові журнали „<i>Мовознавство</i>”, „<i>Українська мова</i>”, „<i>Лексикографічний бюлетень</i>”, „<i>Культура слова</i>”.</p> <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь з презентацією результатів</p>	4
12.	<p>Розкрити основні напрями сучасних лінгводидактичних досліджень, проаналізувавши матеріали таких інформаційних ресурсів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • науково-методичного та літературно-мистецького журналу „<i>Українська мова і література в школах України</i>”; • науково-методичного збірника „<i>Українська мова і література в школі</i>”; • журналу „<i>Дивослово</i>” (https://dyvoslovo.com.ua/); <p>сайтів „<i>Освіторія</i>” (https://osvitoria.org/), „<i>На укрок</i>” (Бібліотека розробок) (https://naurok.com.ua/biblioteka) та інших, самостійно дібраних матеріалів.</p> <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь з презентацією результатів</p>	4
13.	<p>Ознайомитися з матеріалами лекцій відомих українських мовознавців та культурних діячів, визначити й сформулювати головні тези їхніх наукових пошуків:</p>	2

	<ul style="list-style-type: none"> • Лекція професора Лариси Терентіївни Масенко „<i>Мова тоталітарного режиму</i>”. Серія „Лекції викладачів НаУКМА”. (Міжнародний Благодійний Фонд „Відродження Києво-Могилянської Академії”, Телестудія НаУКМА, 2003 р.). URL: https://www.youtube.com/watch?v=BD4grsxX-QA • Інавгураційна промова Юрія Шевельова. Голоси минулого, голоси нашої історії. Частина III. URL: https://www.youtube.com/watch?v=1E7ETGiHOuQ • Ізидора Косач-Борисова, член-кореспондент УВАН у США, читає спогади „<i>Леся Українка в оточенні близьких – родини і друзів</i>” на конференції з нагоди 50-річчя з дня смерті письменниці. Нью-Йорк, УВАН у США, 3 грудня 1963 р. URL: https://www.youtube.com/watch?v=m5CTLDKkva8&t=272s <p>Форма контролю: письмова робота, усна відповідь з презентацією результатів</p>	
14.	<p>Підготувати повідомлення (у вигляді презентації) про роль науковців Чернівецького університету в розвитку таких напрямків мовознавства, як діалектологія, граматики, лексикологія, фразеологія й лексикографія, ономастика, історія мови та ін.</p> <p>Форма контролю: конспект, усна відповідь з презентацією результатів</p>	4
Усього		40

*ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Викладання та вивчення курсу здійснюватиметься за допомогою (1) **освітніх технологій**, зорієнтованих на особистість учасника навчального процесу (*особистісно орієнтована технологія навчання*) з використанням технологій розвивального навчання; інтерактивних технологій кооперативного, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань; (2) освітніх технологій, спрямованих активізувати та інтенсифікувати діяльність студентів (*дослідницькі технології; технології проблемного навчання; технології самоосвіти*); (3) освітніх технологій модульного навчання.

Визначені технології навчання передбачають використання таких **методів**: організації навчально-пізнавальної діяльності; пояснювально-ілюстративного методу; проблемного викладу матеріалу; методу бесіди;

узагальнення та інтерпретації складних мовних явищ; моделювання проблемних ситуацій щодо аналізу та розуміння певних мовних явищ; аналітичного методу, дослідницького та опрацювання наукових джерел.

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
<p>30 балів: Аудиторна робота – 10 балів. Результати контрольних і самостійно виконаних робіт – 20 балів</p>	<p>30 балів: Аудиторна робота – 10 балів. Результати контрольних і самостійно виконаних робіт – 20 балів</p>	40	100

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід.

Оцінку «зараховано» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **90–100** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •грунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми;

- пояснюють основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферою наукових досліджень сучасної української мови;

- вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу;

- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у реферативних повідомленнях на практичних заняттях;

- грунтовно опрацювали всі питання, які винесені на самостійне вивчення;

- глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **«зараховано» («В»)** отримують студенти, які набрали загальну суму балів **80–89** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;

•знають праці вітчизняних дослідників з тієї галузі, з якою пов'язана тема студентського наукового дослідження;

•в основному засвоїли теоретичний матеріал;

•продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

•брали досить активну участь при обговоренні рекомендованих питань;

•у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення;

•у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **«зараховано» («С»)** отримують студенти, які набрали загальну суму балів **70–79** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;

•в основному засвоїли теоретичний матеріал;

•продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

•розкрили, але не повністю питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **«зараховано» («D»)** отримують студенти, які набрали загальну суму балів **60–69** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання;

•показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях;

•у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу;

•пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;

•частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **«зараховано» («E»)** отримують студенти, які набрали загальну суму балів **50–59** від максимальної кількості можливих.

При цьому:

•показали погану обізнаність щодо змісту теоретичних питань курсу;

•обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури;

•пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;

•фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **«незараховано» («FX»)** з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів **35–49** від максимальної кількості можливих.

При цьому:

- не відвідували частину лекційних і практичних занять;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- не опрацювали рекомендованої літератури;
- не розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **«незараховано» («F»)** з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів **1–34** від максимальної кількості можливих.

При цьому:

- не відвідували лекційних і практичних занять;
- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,
- взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури;
- не засвідчували своєї активності на практичних заняттях;
- не засвоїли програму курсу;
- не розкрили питань підсумкового модуля-контролю.

5. 2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5. 3. Засоби оцінювання

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- завдання для самоперевірки;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

- проєкти (наскрізні проєкти; індивідуальні та командні проєкти; дослідницько-творчі та ін.) – для перевірки самостійної роботи студентів;
 - реферати, есе з перевіркою на академічну доброчесність (в онлайн-сервісі пошуку плагіату Unicheck).
2. Тематичний (модульний) контроль:
- усне опитування;
 - модульні контрольні роботи.
3. Підсумковий контроль: *залік*.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю:

1. Модульні контрольні роботи.
2. Усні відповіді студента.
3. Письмові індивідуальні завдання з перевіркою на академічну доброчесність (в онлайн-сервісі пошуку плагіату Unicheck).

Форма підсумкового контролю – *залік* (усний або письмовий).

7. Рекомендована література

7.1. Фахова (основна) література

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Істрія лінгвофілософських учень: Підручник. Київ: Академія, 2008. 240 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник для бакалаврів, магістрантів і аспірантів екон. спец. вищ. навч. закл. освіти. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
3. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі: підручник. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. 272 с.
4. Гуцуляк Т. Є. Прогностичні погляди С. Смаль-Стоцького на україністику в контексті організації та завдань славістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. Чернівці: Рута, 2010. Вип. 496–497: Слов'янська філологія. С. 3–9.
5. Гуцуляк Т. Є. Роль С. Смаль-Стоцького в розвитку славістики та україністики. *Studia Ruthenica Cracoviensia 6: Miejsce Stefana Smal-Stockiego w slawistyce europejskiej* / pod red. Wiktorii Hojsak, Agaty Skurzewskiej. Krakow: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, 2012. S. 65–73.

6. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. *Методологія наукових досліджень: навч. посіб.* Київ: ЦНЛ, 2004. 212 с.
7. Клименюк О. В. *Технологія наукового дослідження: авторський підручник.* Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 308 с.
8. Клименюк О. В. *Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: авторський підручник.* Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. 398 с.
9. Ковбасюк Л. А., Романова Н. В. *Сучасні лінгвістичні теорії: лекційні, практичні, самостійні, модулі та тести: Навчально-методичний посібник для магістрів заочної форми навчання.* Херсон: Вид-во ХДУ, 2008. 96 с.
10. Колібаба Л. Уникаймо суцільної вибірки! *Культура слова.* 2014. № 81. С. 152–154.
11. Кочерган М. П. *Вступ до мовознавства: підручник. 2-ге вид.* Київ: ВЦ „Академія”, 2006. 368 с.
12. Кочерган М. П. *Загальне мовознавство: підручник. 2-ге вид.* Київ: ВЦ „Академія”, 2006. 464 с.
13. Кочерган М. П. *Мовознавство на сучасному етапі. Дивослово.* 2003. № 5. С. 24–29.
14. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. *Основи мовознавчих досліджень: модульний курс: навч. посібник.* Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
15. Малімон Л. К. *Історія лінгвістичних вчень: тематичний конспект лекцій.* Луцьк: РВВ „Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 124 с.
16. Мартинюк А. П. *Основи наукових досліджень у лінгвістиці: навч.-метод. посібник.* Харків, 2007. 40 с.
17. Німчук В. В. *Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст.* Кам’янець-Подільський, 2002. 116 с.
18. *Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк.* Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.
19. Свердан М. М., Свердан М. Р. *Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Чернівці: Рута, 2006. 352 с.
20. Селіванова О. О. *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія.* Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
21. Селігей П. О. *Світло і тіні наукового стилю: Монографія.* Київ: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2016. 628 с.
22. Селігей П. О. *До проблеми авторської індивідуальності в науковому стилі* *Studia Ucrainica Varsoviensia.* 2016. № 4. С. 249–262.
23. Селігей П. О. *Комунікативна потужність і престиж української мови як параметри її життєстійкості. Соціальне у мові та мова в соціумі:*

- монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. Київ: НаУКМА, 2023. С. 48–83.
24. Скрипник Н. І. Методологія поняття „комунікативно-мовленнєва компетентність” у сучасному освітньому процесі. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Хмельницький, 2021. № 21. Том 1. С. 114–119.
25. Сухорольська С. М., Федоренко О. І. Методи лінгвістичних досліджень: навч. посібник. Львів: Інтелект-захід, 2009. 348 с.
26. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / упоряд.: Л. Масенко та ін. 2-ге вид., доповнене. Київ: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2006. 399 с.
27. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941). Стан і статус. Чернівці: Рута 1998. 208 с.
28. Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості. Соціопсихолінгвістичний аспект: автореф. дис. ... д-ра філолог. наук. Київ, 1994. 16 с.

7. 2. Допоміжна

1. Гальона Н. Основи мовознавчої творчості в МАН: Навчально-методичний посібник. Київ, 2012. 403 с.
2. Глущенко В. А. Лінгвістичний метод і його структура. *Мовознавство*. 2010. № 6. С. 32–44.
3. Говірки Буковини: бібліографічний покажчик / уклад.: Н. В. Гуйванюк, Н. О. Руснак. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 144 с. (Мовні скарби Буковини).
4. Дика Л., Шведова М. Синонімія в українській мові і проблеми суржику (на прикладі синонімічного ряду зі значенням ‘мабуть’). *Мова: класичне – модерне – постмодерне*. Київ, 2023. Випуск 9. С. 50–71.
5. Добко Т. Сучасний розвиток бібліографічної Сквородіани. *Бібліотечний вісник*. 2007. № 3. С. 9–13.
6. Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень: методичні рекомендації для студентів 1 курсу магістратури факультету іноземної та слов’янської філології / Уклад. Алексенко С. Ф. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 44 с.
7. Корогодський Р. Документи з фонду обмеженого користування. „Запротоколюйте мою заяву...”. *Літературна Україна*. 1990, 11 січня. С. 5.

8. Кочубей Ю. Присутній „відсутній” А. Кримський. Наукова діяльність А. Ю. Кримського в 30-ті роки. *Східний світ*. 1997. № 1–2. С. 146–152.
9. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. Київ: Видавничий дім „КМ Академія”, Всеукр. т-во „Просвіта” ім. Тараса Шевченка, 2004. 163 с.
10. Масенко Лариса Терентіївна. Біобібліогр. покажч. / уклад. Т. О. Патрушева; авт. вступ. ст.: Л. Ткач, Н. Трач. Київ: НаУКМА, 2012. 156 с.
11. Поздрань Ю. В. „Російсько-український словник” за редакцією А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова як джерело перекладних словників ХХ–ХХІ ст.: офіційний статус та лексикографічна критика. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*: зб. наук. праць. Хмельницький, 2016. Випуск десятий. Т. 2. С. 281–287.
12. Прицак О. В. Кримський Агатангел Юхимович. *Енциклопедія сучасної України*: у 30-ти т. / ред. кол. І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2014. Т. 15: Кот – Куз. С. 441–442.
13. Сімович В. Українська мова і правопис. *Сімович В. Праці у 2-х томах.* / Упоряд. Передмова Л. О. Ткач. Чернівці: Книги-ХХІ, 2005. Т. 1: Мовознавство. С. 181–197.
14. Сімович В. Фонологія і правопис *Сімович В. Праці у 2-х томах.* / Упоряд. Передмова Л. О. Ткач. Чернівці: Книги-ХХІ, 2005. Т. 1: Мовознавство. С. 206–211.
15. Сімович В. Літери і політика *Сімович В. Праці у 2-х томах.* / Упоряд. Передмова Л. О. Ткач. Чернівці: Книги-ХХІ, 2005. Т. 1: Мовознавство. С. 216–233.
16. Словотвір української мови: науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ „Криворізький національний університет”; упоряд. О. А. Дікунова; за ред. Г. М. Віняр. Кривий Ріг, 2012. 36 с.
17. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ – ХХІ ст.). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.
18. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / упоряд.: Л. Масенко та ін. 2-ге вид., доповнене. Київ: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2006. 399 с.
19. Шведова М. О. Мова прози Миколи Зерова на тлі корпусу текстів 1910–1935 років. *Мовна особистість: лінгвістика і лінгводидактика*. Київ–Черкаси: вид-во ФОП Гордієнко Є. І., 2020. С. 240–244.

20. Шевельов Ю. Портрети українських мовознавців. Київ: Видавничий дім „КМ Академія”, 2002. 132 с.
21. Шевельов Ю. Так нас навчали правильних проізношень. *Шевельов Ю. Вибрані праці: У 2 кн. Кн. I. Мовознавство* / упоряд. Л. Масенко. Київ: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008. С. 280–334.
22. Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови та інші лінгвістичні студії (1947–1953 pp.). Київ: Темпора, 2012. 664 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Бук С. Н. Основи статистичної лінгвістики: Навчально-методичний посібник / Відп. ред. проф. Ф. С. Бацевич. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 124 с. URL: <https://victana.lviv.ua/biblioteka/98-matematychna-linhvistyka/462-buk-s-n-osnovy-statystychnoi-linhvistyky>.
2. Добко Т., Шкаріна В. Бібліографічний покажчик у системі науково-інформаційного обслуговування користувачів. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 6. С. 48–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_18
3. Євтушенко Н. І. Контрастивний та зіставний аспекти досліджень у сучасній лінгвістичній науці. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу „Києво-Могилянська академія”*. Серія: Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdufm_2014_221_209_7.pdf
4. Жуковська В. В. Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_1/22.pdf
5. Записки Наукового товариства імені Шевченка („Записки НТШ”). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/
6. Журнал „Дивослово”. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/>
7. Журнал „Мовознавство”. URL: <http://www.inmo.org.ua/jm.html>
8. Журнал „Культура слова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/INSTITUTES/IUM/E-LIBRARY/KS/Pages/default.aspx>
9. Журнал „Українська мова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/e-library/ukrajinska-mova/Pages/default.aspx>
10. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відділ української мови. URL: http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/organization/departments/info/?ci_locationid=4
11. Історія Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/history.html>
12. Історія Інституту української мови НАН України. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Pages/default.aspx>

13. Кісс Н, Шумицька Г. Соціолінгвістичний метод мовної біографії та практика його застосування на Закарпатті. *Соціальне у мові та мова в соціумі: монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко* / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. Київ: НАУКМА, 2023. С. 83–134. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f98008dd-89a2-4ebb-985e-94852ede74a8/content>
14. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. *Енциклопедія історії України* / Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi.
15. Лексикографічний бюлетень. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/iu/lb/Pages/default.aspx>
16. Лучик А. А. Українська лінгвістика ХХІ ст. у координаті зіставного методу дослідження. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 3. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2013_3_3.pdf
17. Методи лінгвістичних досліджень. URL: <http://knowledge.allbest.ru/languages/2c0a65625b3ac68a5c53b88521>
18. Мірошник С. І. Послідовність організації та категоріальний апарат учнівського наукового дослідження (на прикладі досліджень у філології та мистецтвознавстві). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2775.
19. Науковий збірник „Діалектологічні студії” Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/dial-studiji/>.
20. Нідзельська Ю. М. Концептологія як провідний напрям сучасної лінгвістики. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. Вип. 4. С. 168–171. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_4_33.pdf.
21. Словники України on-line. URL : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>.
22. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2001. 168 с. URL: <http://nk.in.ua/pdf/1201r.pdf>.
23. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmoiva/um.htm>.
24. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://www.ulif.org.ua/>
25. Українська мова і література в школах України: щоміс. наук.-метод. та літ.-мистец. журн. / М-во освіти і науки України, ДІВП вид-во „Пед. преса”; голов. ред. С. Караман. Київ: Педагогічна преса, 1999. Виходить

- раз на два місяці. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9616518
26. Чемеркін С. Г. Глобалізація і сучасні лінгвістичні процеси *Мовознавство*. 2013. № 1. С. 59–65. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/MoZn_2013_1_9.pdf
27. Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві. *Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою [Текст]* / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. *Записки НТШ / Іст.-філософ. секція*. Т. 73. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/Zapysky_Tom_173_Zbirnyk_na_poshanu_ukrainskykh_uchenykh
28. Шліхта Н., Шліхта І. Методичні рекомендації та програма курсу „Основи академічного письма”. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-pysmametodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/>